

Република Северна Македонија
НУ НАЦИОНАЛЕН КОНЗЕРВАТОРСКИ ЦЕНТАР - СКОПЈЕ
Republika e Maqedonisë së Veriut
IN QENDRA NACIOALE E KONSERVIMIT - SHKUP
Republic of North Macedonia
NI NATIONAL CONSERVATION CENTER OF CULTURAL HERITAGE - SKOPJE

Дел. Бр. 01-92/2

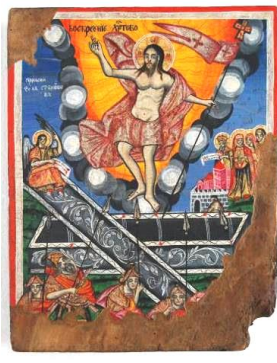
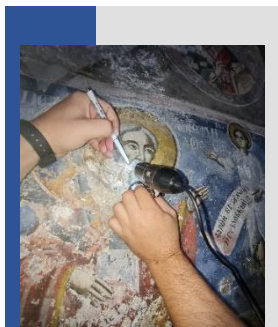
Дата: 28.02.2022 год.

Ref. N° 01-92/2

Date: 28.02.2022 год.

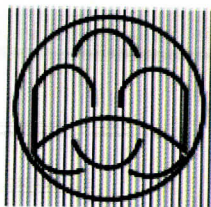
ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА РАБОТА од 01.01. до 31.12.2021

= НАРАТИВЕН ДЕЛ =

Скопје, февруари 2022

Adresa: "Јосиф Михајловиќ" бр.7, Р.Ф. 225, 1000 - Скопје, tel: (02) 3227-240; faks (02) 3289 888;
Adresa: Rr: "Јосиф Михајловиќ" nr.7, Kutia postale 225, 1000 - Shkup, tel: (02) 3227-240; faks (02) 3289 888;
Address: "Josif Mihajlovic" br.7, P.O.Box 225, 1000-Skopje, tel. (** 389 2) 3227-240, fax:3289 888,
Web: <http://www.heritage.gov.mk>, email: contact@heritage.gov.mk; rsindok@mt.net.mk

Република Северна Македонија
НУ НАЦИОНАЛЕН КОНЗЕРВАТОРСКИ ЦЕНТАР - СКОПЈЕ
Republika e Maqedonisë së Veriut
IN QENDRA NACIOALE E KONSERVIMIT - SHKUP
Republic of North Macedonia
NI NATIONAL CONSERVATION CENTER OF CULTURAL HERITAGE -
SKOPJE

Дел.бр. 01-92/2

Дата: 28.02 2022

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ
ЗА
РЕАЛИЗАЦИЈА НА ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА РАБОТА
од 01.01. до 31.12.2021

НАРАТИВЕН ДЕЛ

ДИРЕКТОР

Mr.sc Memet SELMANI

Adresa: "Јосиф Михајловиќ" бр.7, Р.Ф.х. 225, 1000 - Скопје, тел: (02) 3227-240; факс (02) 3289 888;
Adresa: Rr: "Јосиф Михајловиќ" нр.7, Kutia postale 225, 1000 - Shkup, tel: (02) 3227-240; faks (02) 3289 888;
Address: "Josif Mihajlovic" br.7, P.O.Box 225, 1000-Skopje, tel. (** 389 2) 3227-240, fax:3289 888,
Web: <http://www.heritage.gov.mk>, email: contact@heritage.gov.mk; rzsindok@mt.net.mk

Годишниот Извештај за работа на Националната установа Национален конзерваторски центар – Скопје (во понатамошниот текст НКЦ) за 2021 година содржи показатели за реализација на проектите и активностите што се опфатени со Годишната програма за остварување на националниот интерес во областа на културата и се финансирани од Буџетот на РСМ, како и податоци за видот и обемот на стручните работи кои се извршени по основ на матичност и територијална надлежност со средства од други извори.

Извештајот го поднесува Директорот на установата, а го усвојува Управниот одбор на НУ НКЦ-Скопје

СОДРЖИНА

ВОВЕД

1.0 Реализација на проекти од Годишната програма на работа - 2021

2.0 Стручни работи по основ на законска и територијална надлежност

2.1 Вршење стручни увиди во постојна состојба

2.2 Стручна контрола на конзерваторски проекти

2.3 Конзерваторски надзор

2.4 Учество во Комисии за прием на изведени работи

2.5 Изработка на заштитно-конзерваторски основи (ЗКО)

2.6 *Учество на НУ НКЦ Скопје во давање Мислења и за заедничка координација и стручна поддршка во креирање на актите кој ги донесува/издава Завод и Музеј-Охрид*

3.0 Други активности

3.1 Учество во Работни групи/Комисии и др. работни тела

3.2 Учество на меѓународни научни конференции

3.3 Меѓународна соработка

4.0 Други работи во согласност со закон

4.1 . Одржани Седници на Управен одбор

4.2 Спроведување на јавни набавки

4.3 Архивско работење

Годишниот извештај за работата на *Националната установа Национален конзерваторски центар – Скопје* се поднесува за **2021 г.** (за период од 01.01 -31.12.), согласно:

- **Годишниот Договор** за учество во финансирање на Програмата од национален интерес од областа на заштитата на недвижното културно наследство за 2021 год. и
- **Анекс –Договор** (бр.32-3576/51 од 14.10.2021) потпишан помеѓу:

1. **МИНИСТЕРСТВОТО ЗА КУЛТУРА** на Република Северна Македонија (арх. бр. 32-3576 од 06.04.2021 г.) од една страна и
2. **НАЦИОНАЛНАТА УСТАНОВА – НАЦИОНАЛЕН КОНЗЕРВТОРСКИ ЦЕНТАР – Скопје**, матична стручна институција за заштита на недвижното културно наследство (арх. бр. 01-165/3 од 07.04.2021г.),

Во Првиот шестмесечен извештај беше истакнато дека заради **појавата и заштита од коронавирусот (COVID -19)**, особено по прогласувањето на вонредна состојба на ниво на држава (воведување на полициски час, донесување на рестриктивни мерки и ограничувања на движењата), истите предизвикаа одредени пролонгирања на програмираната динамика на програмските и тековни активности.

Иако институцијата продолжи да ги извршува своите секојдневни и програмирани активности, исто така треба да се истакне дека ваквата вонредна состојба негативно се рефлектираше и во професионалното делување на градежните фирми со кои НУ НКЦ - Скопје имаше договорни обврски за реализација на конзерваторско-реставраторски работи на повеќе недвижни културни добра.

1.0 РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОЕКТИ ОД ГОДИШНАТА ПРОГРАМА ЗА РАБОТА НА УСТАНОВАТА

ПРОГРАМА 50

1.1 Координација на работите со останатите Конзерваторски центри и НУ Заводи за заштита на спомениците на културата и Музеи

- Координацијата на работата со одговорните и раководни лица од Конзерваторските центри и останати Заводи за заштита на спомениците на културата и музеи, во изминатата година се реализираше единствено преку е-маил и телефонска комуникација. Не се одржаа заеднички средби од меѓуинституционален карактер со физичко присуство.

Одобрени средства за 2021 год.	60.000,00 денари (се вратени)
--------------------------------	-------------------------------

1.2 Непланирани увиди во состојбата на заштитени недвижни добра и добра за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство

- Непланираните увиди во состојбата на заштитените недвижни културни добра и добра за кои основано се претпоставува дека претставуваат културно наследство беа организирани и реализирани во континуитет во текот на целата година (Преглед на извршените увиди реализирани по основ на различни барања е даден во точка 2.1 од предметниот извештај).

Одобрени средства:	100.000,00 денари.
--------------------	--------------------

1.3 Планиран увид во состојбата на спомениците на културата во Македонија - јужновардарски регион (Повардарска епархија) – VI фаза (Регион на Росоман, Неготино, Кавадарци, Демир Капија, Гевгелија, Валандово, Богданци)

Одобрени средства:	80.000,00 денари.
--------------------	-------------------

- Теренскиот дел од планираниот увид во состојбата на црковните споменици во Јужновардарскиот регион (Повардарска епархија) се реализираше во периодот од 13.09 до 03.10.2021 г., во рамките на одобрените финансиски средства одобрени за VI фаза.

Во рамките на теренскиот увид беше утврдена состојбата на спомениците во делот на: архитектурата, сидно сликарство, иконопис, резба, црковен мобилијар итн.), а беа опфатени 23 сакрални споменици:

- Бегниште, црква Раѓање Богородичино
- Бојанчиште, црква Св. Кузман и Дамјан
- Бохула, црква Св. Атанасие
- Ваташа, црква Успение Богородичино;

5. Вазарци, црква Рождество Богородичино
6. Гарниково, црква Св. Мина
7. Глишиќ, црква Св. Димитрија
8. Долна Бошава, Манастир Св. Архангел
9. Драгожел, црква Св. Никола
10. Дреново, црква Св. Димитрие
11. Кавадарци, црква Св. Димитрие
12. Кесендре, црква Св. Димитрие
13. Клиново, црква Св. Архангел
14. Конопиште, црква Св. Стефан
15. Марена, црква Успение Богородичино
16. Моклиште, црква С. Никола
17. Мрежичко, црква Св. Димитрие
18. Праведник, црква Св. Спас
19. Раец, црква Св. Ѓорѓи
20. Рожден, црква Св. Спас
21. Страгово, црква Св. Атанасие
22. Страгово, црква Св. Димитрие
23. Фариш, црква Успение Богородичино

1.4 Изработка на Елаборат за валоризација на црквата во с. Ветрен, Општина Делчево

- Извршен е увид на лице место и утврдена е крајно руинирана состојба и минимално зачувани материјални остатоци од црковната градба, поради што од страна на раководителот на елаборатот е препорачано црквата со непозната дедикација во с. Ветрен да се избрише од евиденцијата на цркви и манастири и да се внесе во евиденцијата на археолошки локалитети.

Одобрени средства:.	20.000,00 денари. (средствата се вратени)
---------------------	---

1.5 Изработка на Елаборат за ревалоризација на археолошки локалитет „Борче“ (Св. Пантелејмон), с. Никифорово, Општина Маврово и Ростуша

- Елаборатот е изработен и истиот е компетиран со потребните прилози. Елаборатот заедно со Предлог за донесување акт за прогласување на значајно културно наследство е доставен до Управата за заштита на културно наследство на понатамошна управно правна постапка (формирање Комисија за ревизија на елаборатот и донесување на соодветниот акт – решение за прогласување на значајно културно добро. За потребите на елаборатот, односно за негово оформување / комплетирање беа извршени потребните теренски активности за документирање на постојната состојба на арх. локалитет (фото и архитектонско снимање и премер).

Одобрени средства:.	20.000,00 денари.
---------------------	-------------------

1.6 Изработка на Елаборат за ревалоризација на црква „Св. Петка“, с. Сиричино, општина Јегуновце

- **Програмската активност е реализирана.** Изработениот Елаборат за ревалоризација на црквата Св. Петка во с. Сиричино заедно со Предлогот за донесување акт за прогласување на црквата за значајно културно наследство се доставени во УЗКН на понатамошна управно-правна постапка.

Одобрени средства:	20.000,00 денари.
--------------------	-------------------

1.7 Изработка на конзерваторски проект: Идеен проект за реконструкција на две опожарени куќи на ул. „Јован Алабаков“, бр. 10 и 12 во Велес

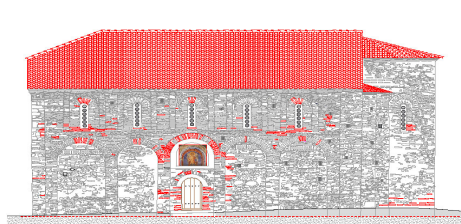
- **Изработен е Идеен проект за реконструкција** на две опожарени куќи на ул. „Јован Алабаков“, бр.10 и 12 во Велес. Доставен е во УЗКН, дополнително е побарано да се изработи мислење за определување заштитно-конзерваторски услови. Истите беа изработени, а Управата донесе Решение за определување на ЗКУ и формирана е Комисија за стручна контрола.

Одобрени средства:	160.000,00 денари.
--------------------	--------------------

1.8 Изработка на Проект за конзервација и реставрација на архитектурата на црквата „Св. Богородица“ во с. Дреново, општина Кавадарци

Теренскиот дел од истражувачките активности започнаа непосредно по обезбедувањето на потребната официјална документација, а особено по добиеното *Одобрение* за вршење конзерваторски истражувања на архитектурата на црквата Св. Богородица, с. Дреново (УЗКН, УП. бр. 08-657 од 05.08.2021 год.).

Во текот на конзерваторските истражувања беше извршено архитектонско снимање и контролен премер на геометријата на објектот. Истражувањата беа фокусирани кон утврдување на *видот и обемот на актуелните оштетувања* на архитектонско-конструктивните делови/елементи, а воедно и обезбедување на релевантни *in situ* податоци за сочувани материјални траги во горните партии на храмот во контекст на негова идна конзерваторска презентација и за евентуална *реконструкција на исчезнатите куполни и сводести конструкции, како и на завршниот потпокривен појас од автентично зачуваната јужна фасада.*

- **Изработен е конзерваторски проект за конзервација и реставрација на архитектурата и конструктивна консолидација на црквата Св. Богородица во с. Дреново и Анекс со Предлог решенија за делумни или целосна реконструкција на срушените просторно конструктивни делови**

Одобрени средства:	100.000,00 денари.
--------------------	--------------------

1.9 Изработка на Проект за санација и конзервација на оштетените сидни партии на археолошкиот локалитет Виночко кале – Виноца

За потребите на проектот извршени се потребните теренски снимања и документирање на постојните и деградирани надземни сидни структури, земени се примероци од оригинален малтер за лабораториски испитувања.

- **Проектот е изработен** со наслов: **Проект за одржување, санација и конзервација на конзервирани сидни платна на археолошкиот локалитет Виночко кале** и истиот е доставен во УЗКН на понатамошна административна постапка, формирање на Комисија за стручна контрола на истиот.

Одобрени средства:	80.000,00 денари.
--------------------	-------------------

1.10 Изработка на Проект за конзервација и реставрација на сидното сликарство во црквата „Св. Богородица“ во с. Дабниште, општина Кавадарци

По обезбедувањето на потребната документација и изработката на Програмата за конзерваторски истражувања добиено е Одобрение за програмираните истражувачки активности издадено од Управата за заштита на културното наследство. Извршени се конзерваторски истражувања на црквата во Дабниште за утврдување на состојбата на сидното сликарство, применетата техника и употребените материјали. Направени се проби за одредување на методи и материјали за конзерваторско-реставраторски интервенции на зачуваниот живопис. Истражувачките процеси се фото и графички документирани.

Врз основа на извршените истражувања и добиените резултати е изготвена *Проектната програма* во која се даваат основните насоки и се утврдува видот и методите за понатамошните конзерваторско-реставраторски интервенции.

- **Конзерваторскиот проект е изработен** и содржински оформен со потребните прилози, истиот е доставен во УЗКН за формирање Комисија за стручна контрола.

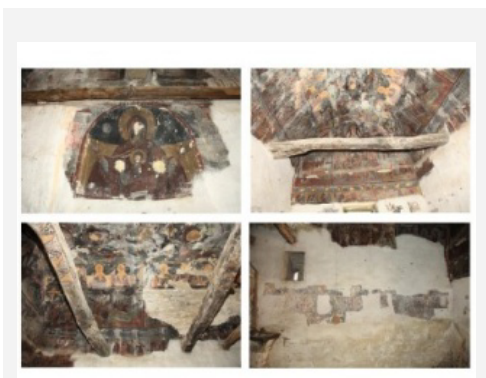
Одобрени средства:	80.000,00 денари.
--------------------	-------------------

1.11 Изработка на Проект за конзервација и реставрација на сидното сликарство во црквата „Св. Никола“ во с. Шопско Рударе, општина Кратово

Одобрени средства:	80.000,00 денари.
--------------------	-------------------

Подготвителните активности поврзани со изработка на предметиот конзерваторски проект беа започнати по изработката на Програма за конзерваторски истражувања, комплетирањето на потребната документација и по добиеното Одобрение за конзерваторски истражувања од УЗКН. Стручниот тим ги изврши потребните теренски, лабораториски и канцелариски истражувања од аспект на: утврдување на распоредот и содржините на сликарската програма, анализа на применетата техника и технологија на сидното сликарство, анализа на состојбата и разните видови на оштетувања, земени се примероци за физичко-хемиски анализи со цел идентификација на хемискиот состав на користените пигменти, соли и малтери.

Врз основа на извршените истражувања и добиените резултати е изготвена *Проектната програма* во која се даваат основните насоки и се утврдува видот и методите за понатамошните конзерваторско-реставраторски зафати на ѕидното сликарство во црквата.

- Проектот за конзервација и реставрација на ѕидното сликарство во црквата Св. Никола во с. Шопско Рударе, општина Кратово **е целосно завршен на 27.10.2021**
 - Доставен е до УЗКН со цел формирање Комисија за вршење стручна контрола на конзерваторски проект, којашто го прифати наведениот проект.

1.12 Изработка на Проект за конзерваторско-реставраторски работи на дрвената иконостасна конструкција (нов иконостас, XIX век) и гредната конструкција (стар иконостас, XVI век) од Карпинскиот манастир Воведение на Богородица, с. Орах, кумановско

- Проектот не е изработен.

Одобрени средства:	60.000,00 денари. (средствата се вратени)
--------------------	---

1.13 Непосредна заштита: конзервација и реставрација на архитектурата на црквата „Св. Никола“ с. Псача, општина Крива Паланка (Прва фаза)

Согласно висината на одобрените финансиски средства во Годишната програма за 2021 г., реализирана е Првата фаза од конзерваторскиот проект - **изведба на дренажен канал околу црквата.**

Изведувач/градежна фирма избрана на тендер: .	ДППТУ МАКАУС БЛАГОЈА- Скопје (Договор бр. 05-309/110 д 25.08.2021г)
Одобрени средства:	800,000.00 ден.

Со реализацијата беа опфатени следните видови на позиции:

- отстранување на постојниот бетонски канал од отворен тип (претходно изведен околу црквата)
- ископ на дренажен канал до кота на фундамето,
- паралелно со темелните сидови на растојание од 5см изсидан е заштитен сид од тула, од надворешната страна на сидот е поставена хидроизолација
- на дното од каналот е поставена перфорирана цевка ПВЦ со $\Phi 150$ мм и геотекстил, извршена е исполна на каналот со шљунак и песок,
- на растојание од 0.8 м по целиот периметар на црквата изведен е заштитен тротоар со завршен слој од ризла, и изведени ивичњаци од постојните камени плочи (граница помеѓу тротоарот од ризла и постојното поплочено плато),
- во внатрешниот простор на црквата, во најдолните зони од сидните површини (во варијабилна височина 20-40 см) беше извршено отстранување на оштетениот /деградиран конзерваторски малтер од влага (оваа постапка беше извршена по извршениот увид во состојбата од страна на сликар конзерватор и конкретните упатства дадени од негова страна).

1.14 Непосредна заштита: конзерваторско-реставраторски работи на североисточно бедемско платно од археолошкиот локалитет Вичко кале – Вича, општина Вича

Одобрени средства:.	800.000,00 денари.
---------------------	--------------------

- Согласно висината на одобрените финансиски средства реализирана е Прва фаза од работите на непосредна заштита - конзерваторско-реставраторски интервенции на североисточното бедемско платно од археолошкиот локалитет „Вичко Кале“ Вича. Изведувањето на заштитните интервенции без концентрирани на дел од Североисточниот бедем (во должина од 82 м.) и делумно кај Кула бр. 1.

При изведување на земјени работи (расчистување на сидот од внатрешната страна) пронајдени се делови од три питоси во Сегментот бр. 3. Истите се документирани и складирани во хангарот на Вичкото Кале.

1.15 Непосредна заштита: конзерваторско-реставраторски работи на ѕидното сликарство на манастирската црква „Св. Димитрија“, Под Кале, Велес

Одобрени средства:	550,000.00 денари.
--------------------	--------------------

- Конзерваторско-реставраторските работи беа целосно реализирани од стручен тим од сликари конзерватори од Националниот конзерваторски центар во Скопје.
- Работите во најголем дел се изведени во егзо нартексот на црквата и истите ги опфатија следните видови на конзерваторско - реставраторски постапки:

- ретуш на стариот живопис на дел од композицијата на Страшниот суд како и китирање на горните зони од западниот ѕид;

- чистење на нечистотиите/ црнилата на фреските од 19 век на горната зона од јужниот ѕид. Во сите овие фази строго се внимаваше да употребата на водени раствори се сведе на минимум, односно со интервенциите да се третираат помали фрагменти поради ниските температури и можноста тие да направат несакани оштетувања по самиот живопис.

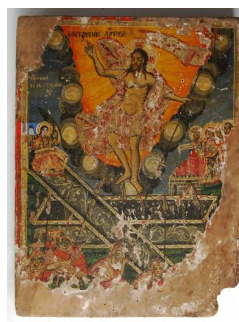
Особено треба да се истакне дека за изработката на ретушот се користеше методот на *тратецио* за првпат употребен кај нас во Македонија. Во оваа фаза на работа се користеа неколку типови на лупи како и мобилен мини микроскоп кој има моќ на зголемување до 1000 пати. Ваквите прецизни инструменти овозможуваа внимателно детерминирање на самиот цртеж како и на оштетениот боен слој. Потпомогнати со современите апарати беа откриени ретки сцени од страшниот суд кои предизвикаа голем интерес кај сите стручни лица.

1.16 Непосредна заштита: конзервација и реставрација на дваесет (20) празнични икони и иконостасна конструкција во црквата Св. „Ѓорѓи Победоносец“ во с. Младо Нагоричане, општина Старо Нагоричане (II фаза)

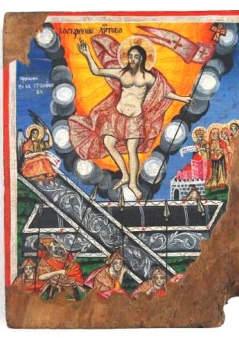
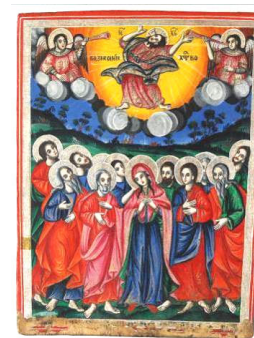
Одобрени средства за 2021 год.	175.000,00 денари
--------------------------------	-------------------

Реализираните конзерваторско – реставраторски активности на дваесет (20) празнични икони ги опфатија следните конзерваторски постапки:

- Фиксирање на подлогите и боените слоеви;
- Дезинсекција и консолидација на дрвените носачи;
- Китирање со реставраторски грунд на отпаднатите делови од подлогите;
- Нивелација на реставраторскиот грунд;
- Отстранување на старите лакови со органски растворувачи;
- Ретуширање на китираните површини и оштетените боени слоеви ,
- Нанесување нов заштитен слој на иконите.

Иконите пред

После
защитните
интервенции

1. Вознесение на
Пророк Илија

2. Вознесение
Христово

3. Воскресение
Христово

- Реализираните конзерваторско – реставраторски активности (теренски) на гредната конструкција од иконостасот во црквата опфатија повеќе и различни видови на постапки, како на пр.;
- отстранување на постојната нечистотија од сите површини на гредната конструкција; чистење и дезинсекција на дрвените површини по хемиски пат; етапно зацврстување на дрвото од гредната конструкција со раствор од Acryloid B-72 и 96% Етанол; прилепување на пукнатините со акрилен лепак за дрво; консолидирање на одвојувањата на итиците со вметнување дрвени кајли, клинови и кнауф ирафови; замена на старите итици со кои беше прицврстен иконостасот за металната затезна греда (поставена паралелно со иконостасот), со нова граѓа со вжлебување и завртки и др.

До претстојните конзерваторско – реставраторски интервенции во 2022г., на иконостасот времено е поставен најлон поради безбедносни причини.

1.17 Непосредна заштита: конзервација и реставрација на иконописот од поствизантискиот период (16-18 век) во регионот на Велес (Повардариска епархија)

Одобрени средства:	70.000,00 денари.
--------------------	-------------------

Заштитно-реставраторскиот процес на иконите ги опфати следните видови на постапки:

- фиксирање на иконите (прилепување на заштитан хартија со 5% туткален раствор
- консолидација (инјектирање)
- зацврстување на носачот,
- грундирање со реставраторски грунд,
- чистење на зититниот лак со органски растворувачи,
- нанесување изолационен слој од шеллак 8% и премаз со нов завршен слој од лак

- Работите на непосредна заштита на иконописните дела се во завршна фаза.

1.18 Непосредна заштита: конзерваторско-реставраторски работи на дрвената иконостасна конструкција (нов иконостас, XIXвек) и гредната конструкција (стар иконостас, XVI век) од Карпинскиот манастир „Воведение на Богородица“, с. Орах, кумановско

- Работите на непосредна заштита не се отпочнати/реализирани, бидејќи конзерваторскиот проект од точка со ред. бр. 1.12. не беше изработен.

1.19 Непосредна заштита: конзервација и реставрација на ѕидното сликарство на црквата „Св. Ѓорѓи Победоносец“, с. Младо Нагоричане, Општина Старо Нагоричане (Втора фаза)

Одобрени средства:	1,000,000.00 денари.
--------------------	----------------------

- Во рамките на конзерваторско -реставраторските работи во најголем дел се изведени активности за отстранување на нанесениот малтер и цементни /крпеници изведени со архитектонските работи. Истите беа неадекватно и непрофесионално поставени, а со тоа придонесе истите тешко да се одстрануваат. Малтерите се обиваа по механички пат рачно без употреба на брусилници и сличен алат. Истовремено се отстрануваа и малтерите околу столбовите и во ниските зони на живописот.
- Во југо западниот лак се одпочна со чистење на живописот комбинирано по хемиски пат /за да се омекнат варовите остатоци/ а потоа истите веќе омекнати се

одстрануваа по механички пат. На исчистените површини се изведуваше и ретуш. Сите овие процеси се повторуваа и на останатите лакови на северниот носач како и во централниот свод на западниот сид.

Напомена: со завршувањето на овие конзерваторски постапки ќе се овозможи непречена понатамошна конзерваторска активност.

1.20 Непосредна заштита: конзервација и реставрација на црквата Св. Архангел Михаил Св. Гаврил Лесновски - пустиножител во Лесновскиот манастир, с. Лесново – Пробиштип (Трета фаза)

Врз основа на успешно спроведена тенрска постапка беше склучен договор за јавна набавка за реализација на Третата фаза - покривање на црквата со нов оловен лим.

<i>Изведувач/градежна фирма избрана на тендер:</i>	ЕУРО МОНТА ДООЕЛ, Струмица Договор бр. 05-243/11 од 02.07.2021 г
<i>Одобрени средства</i>	1,200,000.00 ден.

Согласно одобрените буџетски средства **беа реализирани следните позиции:**

- Монтажа на фасадно скеле со демонтирање на постојниот оловен лим,
- Поставување на кондор трака со $d=3\text{мм}$, монтажа на поцинкуван лим со $d=2\text{мм}$,
- Поставување на оловен лим $d = 3\text{ мм}$. на источниот свод и на аглите од базисот на големата купола.

1.21 Непосредна заштита: конзервација, реставрација, санација и ревитализација на заштитеното недвижно добро „Алим Беговата кука - Тетово (Спомен кука на Мехмед Паша Дерала), фаза Електротехничка инсталација (втор дел); фаза Машинство; фаза Водовод и канализација, втор дел; фаза ППЗ

<i>Изведувач/градежна фирма избрана на тендер:</i>	ЕУРО ВИА - Тетово (Договор бр. 05-259/12 од 13.07.2021 г. и Аенкс договор бр. 05-464/4 од 22.12.2021г)
<i>Одобрени средства:</i>	1,600,000.00 ден.

Согласно договорните обврски **извршени се следните работи:**

- Електричната инсталација фаза ППЗ систем за дојава на пожар, е изведена на постоечки сидови, што значи сите канали се штемувани, положено е инсталација и исполнети со гипс од изведувачот на електроинсталација,
- На објектот по овој договор се изврши инсталирање на сигнални кабли за дојава на пожар, адресабилни сензори за дојава на пожар, алармни сирени и панично осветлување со патоказни стрелки.

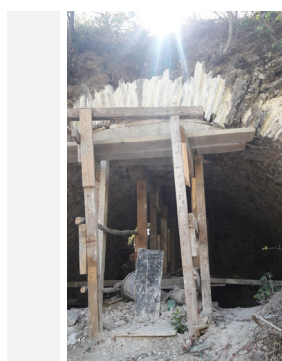
Забелешка: Со оваа ситуација не е поставена адресабилна централа за дојава и и без истата системот не може да се пушти во функција бидејќи уште не претставува функционална целина.

1.22 Непосредна заштита: конзервација, реставрација, санација и реконструкција на влезната партија на археолошки локалитет Тетовско кале Бал Тепе-Тетово (Четврта фаза)

<i>Изведувач/градежна фирма избрана по пат на тендер:</i>	Друштвото за специфични работи во градежништвото производството и услуги СИНТЕК – СПЕЦИФИК ДОО Скопје, Договор бр. 05-210/12 09.06.2021 г.
<i>Одобрени средства:</i>	700.000,00 денари

Во рамките на Четврата фаза и во рамките на одобрените финансиски средства беа извршени следните интервенции:

- Пломбирање на сводот од долната страна во просторијата на Стражарница 2,
- Пополнување на сидаријата со камен и хидрауичен варов малтер кај бочните и челниот сид од внатрешна страна во просторијата на стражарницата 2
- Финално фугирање на сводната површина, бочните и челниот сид од внатрешната страна во стражарницата,
- Извршено е инјектирање на камената сидарија од сводната конструкција, како и на бочните и челниот сид од внатрешната страна на просторијата со инјекциона смеса на варова основа.

1.23 Непосредна заштита: конзервација, реставрација, санација и ревитализација на конакот во Лешочкиот манастир Св. Атанасие, с. Лешок – Тетово (Трета фаза)

<i>Фирма/Изведувач избрана по пат на јавна набавка:</i>	Друштво за производство, градежништво, транспорт, угостителство и услуги УРБАН ПЛАН КОНСТРУКЦИОН УПЦ, ДООЕЛ експорт импорт Тетово Договор бр.05-243/11 од 02.07.2021
<i>Одобрени средства:</i>	5,500,000.00

Во рамките на Третата фаза беа реализирани следните видови на работи:

- Демонтажа на кровен покривач, бондручна конструкција и дрвени меѓукатни греди,
- армирање и бетонирање на а.б. плоча (на кота 0.00, +3.20 и на кота+6.40.) и армирање, шаловање и бетонирање на столбови на кота +0.00 до 3.20 и од кота +3.20 до 6.40м,
- изработка и монтажа на дрвена кровна конструкција за западниот дел од конакот согласно Проектот, изведена е хидроизолација од еластомерна битуменска трака $d=3\text{mm}$ и извршена е монтажа на керемиди.

1.24 Непосредна заштита: санација на камбанаријата и црквата Св. Никола во с. Пласница – општина Пласница (Втора фаза)

<i>Фирма/Изведувач избрана по пат на јавна набавка:</i>	Завод за испитување на материјали и развој на новите технологии Скопје АД Скопје, Договор Бр. 05-293/12 од 09.08.2021
<i>Одобрени средства:</i>	1,000,000.00 ден. (Кон одобрените средства додадени се средствата и од Првата фаза во висина од 1.421,608,00 како пренесена обврска од 2020)
<i>Забелешка:</i>	Работите не се реализирани целосно до крајот на 2021 г. согласно договорните обврски, заради појава на непланирани работи, склучен е Анекс договор со фирмата за реализација во 2021

Реализирани се работи од следниот вид:

- симнување на целата дрвена конструкција (завршна капа) од камбанаријата (без истата да се демонтира),
- симнување на звоното и демонтажни работи кај дрвените греди кои го носат своното (нивно складирање),

- *отстранување на лимена опишвка од фасадите на камбанаријата и демонтажа на девастираната бондручна конструкција од катот*

1.25 Проект за конзерваторско-реставраторски работи на ѕидното сликарство во црквата Св. Богородица -Лешочки манастир

(оваа програмска активност вклучува изработка на конзерваторски проект и негова непосредна реализација)

Одобрени средства:.	500.000,00 денари.
---------------------	--------------------

Програмската активност е реализирана.

Во согласност со Програмата за конзерваторски истражувања стручниот тим од 30.08. до 03.09.2021 ги изврши предвидените истражувања од кои произлегоа подинечните стручни извештаи за состојбата и утврдување на видот на оштетувањата на ѕидното сликарство, со цел дефинирање на методите кои ќе се применат во конзерваторската постапка.

- Заради констатираната исклучително влошена состојба преку деструктивна појава на соли, концентрирана во и околу двете конхи во наосот извршени се хемиски истражувања за идентификација на оштетувањата и утврден е методот за неутрализирање на солите, воедно направени се дополнителни проби за вадење на пресликата на живописот од 19 век итн.

- Со извршените конзерваторско - реставраторските работи даден е приоритет на презентирање на содржините од 19-вековното сликарство бидејќи со проектот е одлучено во оваа фаза да се оди на консолидирање на ѕидното сликарство од 19 век без превземање на посложени активности од типот на раслојување на боен слој за кое во овој момент нема соодветни услови. Во таа насока живописот е фиксиран и презентира со минимум интервенции на истиот со цел да се овозможи во иднина да се направаат дополнителни истражувања со кои би се утврдила потребата од евентуални конзерваторски активности кои би биле насочени кон презентирање и на другите евидентни фаза на живописот од овој споменик.

Забелешка: Пробите за раслојување со страпо техника извршени по методот на *Моро* дадоа почетни добри резултати на места на кои боениот слој нема било какви оштетувања. Во друг случај, каде на боениот слој имаме оштетувања од типот на страпирање или пулверзација се покажа дека страпо техниката не е погоден метод бидејќи освен раслојувањето на горниот слој го повлекува со себе делумно и долниот боен слој.

1.26 Изработка на **Основен проект за конзервација и реставрација на Куќа на ул. Вера Циривири Трена бр. 21** – Велес (стара адреса Петар Михов бр. 3, куќа на Апасиеви

Теренскиот дел опфати: архитектонски премер на геометријата на куќата, утврдување на степенот на деградација на вградените материјали настанати од различни влијанија, конструктивни оштетувања и евидентирани се промени од периодични интервенции (екстериерно и во внатрешниот простор).

- Финалната изработка и докомплетирањето на проектната документација со потребните прилози (текстуални и графички) **е во завршна фаза.**

Одобрени средства:.	80.000,00 денари.
---------------------	-------------------

1.27 Непосредна заштита: конзерваторско-реставраторски интервенции на Куќата на Петар Поп Арсов во село Богомила, Општина Чашка

- **Работите не се реализирани** (Од страна на Општина Чашка не беше доставен ревидиран проект, врз основа на кој требаше да започне постапка за добицавање конзерваторско одобрение и спроведување на тендерска постапка).

Одобрени средства:.	400.000,00 денари (средствата се вратени)
---------------------	---

1.28 Изработка на 56 Заштитно - конзерваторски основи (ЗКО) во надлежност на НУ НКЦ - Скопје (според член 71 став 4 од Законот за заштита на културното наследство)

- Недефинирана програмска активност (вклучена од страна на УЗКН); во текот на целата 2021 г. официјално од ресорното МК не ни беше доставена посебна програма за изработка на ЗКО за третман на недвижното културно наследство во урбанистичкото планирање (во програмата требаше да биде дефинирана листата на плански опфати за кои треба да се изработат ЗКО и нивото на планирање (ГУП, ДУП, УПС, итн.).

ПРОГРАМА 58 (Културно наследство во опасност)

1.29 Превентивни мерки: Превентивни интервенции на архитектурата и ѕидното сликарство на црквата и камбанаријата во манастирскиот комплекс *Успение на Пресвета Богородица* во Матејче

- Превентивните мерки беа реализирани врз основа на предмер пресметката која беше составен дел од барањето за прогласување на манастирот Матејче за културно наследство во опасност.

Одобрени средства:.

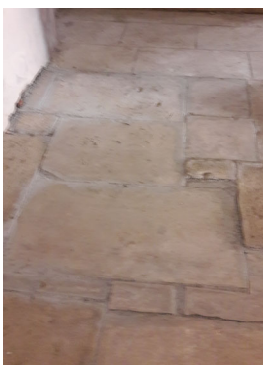
1,000.000,00 денари

Превентивните интервенции го опфатија следниот вид на активности:

- Најпрво се изврши расчистување на теренот од вегетација непосредно околу црквата, се очисти поплочениот тротоар околу црквата (во широчина од 0.90-1.20м) и партерното попложување пред влезните пристапи во црквата од запад и јужната страна, како и пристапната патека до камбанаријата,
- се извршија превентивни интервенции кај оштетените делови од камената ѕидарија во најдолната парапетна зона кај трите полукружни апсиди од источната фасада се изврши парцијално отстранување на оштетени фуги, чистење на лежиштата, повторно исполнување на спојниците со нов хидрауличен варов малтер (на начин како постојните/оригинални спојници), воедно се изврши местимично пломбирање /враќање само на испаднатите камења во празните лежишта. Кај горната хоризонтална површина од парапетот се изведе завршен слој од малтер со блага косина, со насока спротивна на ѕидот
- во југозападниот агол на подот, на местото на извадените и оштетени/искршени камени плочи се вградија нови подни плочи од идентичен материјал, и формат како оригиналните.
- кај јужниот влезен отвор во црквата заради недостаток од влезна врата се постави нова дрвена.
- во најдолните ѕидни површини во внатрешниот простор се изврши отстранување на оштетените и деградирани малтерни слоеви, изработка на опшивки.

Камбанарија: заради оштетените, изместени и искршени керамиди и прокиснувањето во внатршноста се извршија интервенции на кровниот покривач; целосно се отстранија постојните, се изврши селекција на здравите и повторно покривање врз постојната дрвена кровна конструкција со реупотреба на здравите и дополна со нови од идентичен

тип (се постави водонепропустна фолија за хидроизолација); времено се постави заштитна мрежа на прозорските отвори, а на влезот во камбанаријата се постави дрвена врата.

1.29 Итни мерки на заштита на културно наследство во опасност „Куќа на ул. Јосиф Даскалов бр. 58” во Кратово

- Итните мерки за заштита на културното наследство во опасност не се спроведени/реализирани заради неуспешно спроведена јавна набавка кој беше повторена три (3) пати (понудените суми од фирмите беа повисоки во однос на одобрените средства).

Одобрени средства:.	1200.000,00 денари
---------------------	--------------------

1.30 Итни мерки на заштита на културно наследство во опасност „Куќа на Апасиеви” на ул. Вера Циривири Трена бр. 21 Велес, (Решение УП. Бр. 18-22 од 22,01,2021 година).

- Не се реализирани итните мерки за превентивна заштита - неуспешно спроведени две (2) тендерски постапки

Одобрени средства:.	599.000,00 денари
---------------------	-------------------

2.0 СТРУЧНИ РАБОТИ ПО ОСНОВА НА ЗАКОНСКА И ТЕРИТОРИАЛНА НАДЛЕЖНОСТ

Покрај програмските активности за реализација на проектите од Годишната програма за работа за 2021 год., НУ НКЦ- Скопје, по основ на матична дејност има и дополнителни ангажмани (стручна контрола на конзерваторски проекти изработени од останатите конзерваторски центри, Заводи и музеи и НУ за управување со археолошкиот локалитет Стоби – Градско), вршење конзерваторски надзор, изработка на физичко-хемиски анализи, учество во комисии за прием на изведени работи, ревизија на елаборати и во др.работни тела/комисии) вршење теренски увиди и давање стручно мислење за потребите на изградба на инфраструктурни проекти, или во граници на плански опфати во функција на изработка на зко (поднесени од државни институции, правни субјекти и физички лица, иматели на културни добра и др.),

2.1 Вршење Стручни увиди во постојната состојба на недвижни добра по различен основ:

- Врз основа на Барање доставено од Општина Чашка извршени се два увиди во постојната состојба на *споменикот на културата - село Горно Врановци, Општина Чашка*, во функција на изработка на Елаборат за ревалоризација на споменичката целина;
- Врз основа на Известување од страна на Министерството за култура, а во врска со допис доставен од Марјан Тасков, сопственик на *куќата на ул. „Јосиф Даскалов“ бр.60 во Кратово (сосед на културното добро во опасност - Куќа на Граматикови)*, директорот на НУ НКЦ - Скопје издаде Решение за формирање стручен тим (арх. бр. 08-244/2 од 02.06.2021 год.), за вршење увид во фактичката состојба на објектот. Изготвен е Извештај и дадено е предлог - техничко решение за санација на констатираните оштетувања.
- Врз основа на *Барање за итно постапување* (доставено од Управата за заштита на културното наследство ИП1 бр.12-60 од 26.05.2021г), *со задолжување* за вршење на стручен увид во моменталната состојба, констатација за градежните работи кои ги изведува инвеститорот општина Тетово на заштитеното недвижно добро „Стар мост на река Пена“ во Тетово, директорот на НУ НКЦ - Скопје издаде Решение за формирање стручен тим, бр. 08-244/2 од 02.06.2021 год., за вршење увид во состојбата на недвижното добро. Изготвен е Извештај и дадено е стручно мислење со предлог мерки за понатамошно постапување и заштита на Стариот камен мост,
- Извршен е увид во состојбата на *црквата „Св. Богородица“, с. Дреново, Општина Кавадарци*, во функција на изработка на Програма за конзерваторски истражувања на архитектурата на црквата,
- Извршен е увид во состојбата на *сидното сликарство во црквата Св. Богородица, с. Дабниште, Кавадаречко*,
- Во повеќе наврати вршен е стручен увид во состојбата на *црквата „Св. Богородица“ и камбанарија во манастирот Матејче*, со цел попрецизно да се дефинираат позициите кои ќе бидат опфатени со превентивни интервенции на архитектурата и сидното сликарство,
- Извршен е увид во изведените конзерваторско-реставраторски работи на архитектурата на *црквата Св. Архангел Михаил во Манастирот во Берово*, со цел да

се потврди завршувањето на позициите кои беа предмет на договорна обврска со фирмата -изведувач на работите,

- Извршен е увид во состојбата на заштитеното недвижно добро - црква „Св. Петка“ во с. Сиричино, општина Јегуновце, во функција на изработка на Елаборат за ревалоризација,
- Извршен е увид на археолошкиот локалитет Балтепе - Тетово, со цел воведување на фирмата во изведувањето на работите на непосредна заштита на сводните и сидни партии од влезната партија - Стражарница 2 (Програмска активност за 2021 год.),
- Извршен е увид во финално изведените конзерваторско-реставраторски работи на архитектурата на црквата Св. Богородица во Лешочки манастир, с. Лешок,
- Извршен е увид во состојбата на црквата во с. Ветрен, изготвен е извештај;
- Извршен е увид во Конакот во Лешочки манастир со цел воведување во работата на фирмата која е избрана за реализација на работите од непосредна заштита за 2021 година согласно одобрените финансиски средства со Годишната програма за работа (трета фаза),
- На барање на Министерството за култура извршен е увид во актуелната состојба на црквата и придружните објекти во манастирскиот комплекс Трескавец, Изготвен е Извештај.
- Извршен е увид и изработено е Стручно мислење за постојната состојба на објект - Индивидуална семејна кука на ул. Маршал Тито бр. 127 во Берово, КП 3146 КО Берово, Општина Берово, со број на решение 08-281/1 од 17.06.2021г.;
- Извршен е увид и изработено е Стручно мислење за постојната состојба на заштитено недвижно добро - Стара училишна зграда во с. Подвис, Општина Кичево, со број на решение 08-396/2 од 12.10.2021 година.

➤ **Увиди во граници на плански опфати** (за издавање мислења за потребите на изработка на урбанистичка планска документација или за инфраструктурни проекти)

- Врз основа на издадено Решение со бр. 08-77/2 од 24.02.2021 год. - формиран е стручен тим за увид во границите на плански опфат за изработка на УП за с. Леска, Општина Винаца. Извршен е теренски увид и изработен е извештај,
- Со Решение, бр. 08-75/2 од 25.02.2021 год. - формиран е стручен тим за вршење увид за давање информации и мислење за културното наследство за изработка на УП за вон населено место за изградба на индустриска зона, КО Баланци, Општина Центар Жупа;
- Со Решение бр. 08-73/2 од 26.02.2021 - формиран е стручен тим за увид во границите на опфат за изработка на Урбанистички проект и Елаборат за заштита на животната средина од изградба на магистрален гасовод делница Свети Николе – Велес. Извршен е теренски увид и изработен е извештај;
- Врз основа на издадено Решение, бр. 08-65/2 од 09.02.2021 год. - формиран е стручен тим за вршење теренски увид и давање мислење за постојна инсталација - линиска инфраструктурна градба-канал за теле комуникациски водови и оптички кабел во Општина Кавадарци (тех. бр. 0701-1139) изработувач на проект Интерспаце ДООЕЛ Скопје, инвеститор Министерство за внатрешни работи. Изработен е извештај;

- Врз основа на Решение за формирање стручен тим со бр. 08-63/2 од 09.02.2021 год. извршен е теренски увид и изработен е извештај во кој е дадено Мислење за *пост - Линиска инфраструктурна градба - канал за телекомуникациски водови и оптички кабел во општина Велес* (тех. бр. 0701-1141) изработен од *Интерспаце ДООЕЛ Скопје*, инвеститор Министерство за внатрешни работи;
- Согласно Решение бр. 08-62/2 од 09.02.2021 - формиран е стручен тим за вршење увид и давање мислење за постојни инсталации - *Линиска инфраструктурна градба-канал за телекомуникациски водови и оптички кабел во општина Велес* (тех. бр. 0701-1125) изработен од *Интерспаце ДООЕЛ Скопје*;
- Со Решение бр. 08-40/2 од 02.02.2021 год. за формирање стручен тим за давање мислење за *плански опфат на ЛУПД за Б5 - хотелски комплекс (угостителски и туристички капацитети)* на КП 436, 438/1, 438/2, 439, 440, 157, 158, 159, 160, 162, 163/1, 163/2 и 163/3 КО Бегниште, Општина *Кавадарци* (регистрирана арх. лок. Црвено Брдо - средновековна населба), извршен е увид во границите на планскиот опфат, изготвен е Извештај;
- Согласно Барање доставено од УРБАН Гис ДОО од Куманово, формиран е стручен тим со Решение бр. 08-139/2 од 29.03.2021 за вршење увид во границите на планскиот опфат за изработка на *ДУП за дел од УЕ Тоде Мендол дел од УБ 60 плански опфат помеѓу ул. Правда Спасовска, ул. Доктор Рибар крак на ул. Доктор Рибар, Поток Серава, Есперанто, ул. Веселин Вујовски - Општина Куманово*;
- Согласно издадено Решение од НУ НКЦ - Скопје, бр. 08-178/2 од 13.04.2021 год., формиран е стручен тим за увид и давање мислење во врска изработка на *Проект за инфраструктура за изградба на јужна обиколница: пресек на ул. Новопроектирана 1, Новопроектирана 2 и Новопроектирана 3, Општина Неготино*;
- Со Решение бр. 08-177/2 од 13.04.2021 год., формиран е стручен тим за вршење увид и давање мислење за потребите на изработка на *Проект за инфраструктура за изградба на северозападна обиколница - Општина Неготино*. Изготвен е Извештај од извршениот увид;
- Со Решение бр. 08-88/3 од 28.04.2021 - формиран е стручен тим за вршење увид на локации за изградба на *центар за обука за воени операции во урбана средина 88284, 00343 (поранешна фарма во с. Цидимирици) на КП 119 КО Цидимирици, Општина Неготино*. Извршен е теренски увид и изготвен е Извештај;
- Со Решение 08-85/2 од 22.04.2021 - формиран е стручен тим за вршење увид во границите на *опфат долж пругата Куманово - Граница Бугарија за Делница 2 Бељаковце - Крива Паланка* од км 30+957 - 64-941.46. Извршен е теренски увид и изготвен е Извештај;
- Формиран е Стручен тим за вршење стручен увид во границите на опфат за изработка на *УПБНМ за изградба на комплекс на гради со намена Б5-хојелски комплекс на м.в. Бач и Боѓовина, КО Белановце и КО Рудина, Општина Липково*;
- Со Решение бр. 08-219/2 од 18.05.2021 - формиран е стручен тим да изврши увид во *постојната состојба на терен - нива - лозје, сопственост на Ангел Илиев, заради откриени археолошки наоди за време на орање (камени плочи и парчиња керамика)*, Извршен е теренски увид, изготвен е Извештај;

- Извршен е увид во подрачјето на опфат за изработка на *Урбанистички план (УПС) за с. Оризаре*, Општина Липково;
- Со Решение бр. 08-206/2 од 05.05.2021 - формиран е стручен тим да изврши увид во границите на плански опфат за потребите на *изработка на УПС за с.Лаки, КО Лаки, Општина Винаца*, Извршен е теренски увид и изработен е Извештај;
- Со Решение бр. 08-201/2 од 06.05.2021 - формиран е стручен тим за вршење увид во планска документација за *инфраструктура за објекти за водоснабдување на Делчево, резервоар со доведен цевковод и пристапен пат КО Тработивиште, Општина Делчево*. Извршен е теренски увид и изработен е Извештај;
- Извршен е теренски увид во границите на плански опфат за *УПС Трсино, КО Трсино Општина Винаца*, од страна на стручен тим (формиран со Решение бр. 08-198/2 од 05.05.2021). Изготвен е Извештај;
- Согласно Решение за формирање стручен тим бр. 08-246/2 од 01.06.2021, извршен е увид во границите на проектниот опфат за изработка на *Проект за траса на магистрален оптички кабел Скопје - Тетово*, на подрачјето на Општина Јегуновце. Изготвен е извештај;
- Извршен е увид во границите на проектниот опфат за изработка на *Урбанистички план за бензиска ѓумџина сџаница со ѓридружни и услужни објекти на магистрален ѓџи М1 (А1-Е75), на КП 252/1, 253, 254/1 и 255/1, м.в. „Чешма“, КО Агино Село, Куманово*
- Со Решение бр. 08-250/2 од 07.06.2021 - формиран е стручен тим за вршење увид во состојбата на плански опфат за изработка на *Проект за инфраструктура за измена и дополна на проектот за инфраструктура за патен коридор 8-Деве Баир - Кафасан, патна делница Кичево - Подвис км 0+000,00 - км 10+424,89, за санација и стабилизација на косина на км 9+370 до км 9+660 КО Лавчини, Општина Кичево;*
- Врз основа на Решение бр. 08-270/1 од 10.06.2021 -формиран е стручен тим за увид и давање мислење за потребите на изработка на *УП за с. Лукавица, Општина Винаца*, Изготвен е извештај;
- Со Решение за формирање стручен тим (бр.08-269/1 од 10.06.2021), извршен е теренски увид во границите на подрачјето на опфат за изработка на *УП за с. Моштица*, изготвен е Извештај;
- Согласно издадено Решение, бр. 08-264/2 од 10.06.2021 - формиран е стручен тим за вршење увид во состојбата на плански опфат - *Проект за инфраструктура за измена и дополна на проектот за инфраструктура за патен коридор 8-Деве Баир - Кафасан, патна делница Подвис - Пресека км 10+424,89 - км 22+246,05, за стабилизација на косина на км 14+280 до км 14+593 КО Кленоец, Општина Кичево*. Изготвен е Извештај;
- Извршен е увид во границите на проектниот опфат за изработка на проектна документација за *Урбанистички проект за инфраструктура за изградба на фекална канализација со ѓрочисџиџелна сџаница за с. Бисџиренци*, Општина Демир Капија;
- Извршен е увид во границите на проектниот опфат за изградба на *Мала хидроџенџрала ХЕЦ Елевска Река, на река Елевска, Општина Ценџар Жуџа;*

- Согласно издадено Решение, бр. 08-257/2 од 10.06.2021 - формиран е стручен тим за увид во состојбата и давање мислење за изработка на УП за три села: Саса, Моштица и Лукавица, Општина Македонска Каменица;
- Со Решение бр. 08-184/4 од 22.06.2021 - формиран е стручен тим за вршење теренски увид за реализација на Проектот за инфраструктура за фаза 2 - Системи за наводнување и фаза 3 - Производство на електрична енергија од повеќенаменски водостопански систем ХС Злетовица, Општина Пробиштип и Општина Кратово. Теренската активност е реализирана во времетраење од десет работни дена;
- Со Решение бр. 08-184/4 од 22.06.2021 за теренски увид за потребите и изработка на Проект за инфраструктура фаза 2- системи за наводнување и фаза 3 производство на електрична енергија “ХС Злетовица,,”, општина Пробиштип и општина Кратово. – извршени се теренски увиди и изработен е Извештај;
- Решение бр. 08-288/2 од 02.07.2021 за увид во плански опфат за ДУП за Блок 3 КО Виновица - извршен е теренски увид и изготвен е Извештај;
- Со Решение бр. 08-341/2 од 12.08.2021г. извршен е увид во состојба на недвижност на КП 2425 во Катуните, КО Ваташа, општина Кавадарци. - изготвен е Извештај во кој е дадено стручно мислење;
- Согласно издаденото Решение бр. 08-330/2 од 10.08.2021 за вршење увид во границите на плански опфат на Урбанистички план за изградба на фотоволтаични електрани на КП 1795, КП 1796, КО Ресава, општина Кавадарци. – извршен е теренски увид и изготвен е Извештај;
- Дадено е стручно мислење од извршен стручен увид до Јавното претпријатие за железничка инфраструктура Железници на Република Северна Македонија за Делница II Бељаковце - Крива Паланка, со позиционирање на археолошки локалитети на тој потег;
- Согласно издаденото Решение бр. 08-470/2 од 16.12.2021 за увид во плански опфат на Урбанистички план за изградба на фотоволтаична електрана на КП 929/1, 930/1, КО Ваташа, општина Кавадарци - извршен е теренски увид и изготвен е Извештај;
- Со Решение бр. 08-323/2 од 08.10.2021 за изработка на мислење за Идеен проект за реконструкција на индивидуална кука А1 и помошен објект А5 на КП 4038 КО Старо Нагоричане. – издадено е стручно мислење.

➤ Изработка на Мислења за определување на заштитно-конзерваторски услови (ЗКУ) и легализација

ЗКУ

- Врз основа на повторно доставено Барање за определување на заштитно конзерваторски услови од страна на Управата за заштита на културно наследство (УП бр. 08-87 од 03.03.2021 год.), за рушење на постојниот и изградба на нов објект на КП 1934/1 и КП 1935/1 КО Кичево 6, Кичево, од страна на НУ НКЦ – Скопје издадено е ново мислење за ЗКУ;

- Издадено е Мислење за определување заштитно - конзерваторски услови за *Спомен куќата на Петар Поп Арсов*, ул. Маршал Тито бр.12 КП 6409, КО Богомила, Општина Чашка, врз основа на доставеното барање од Управата за заштита на културното наследство;
- Со издадено Решение бр. 08-350/4 од 26.11.2021 за определување ЗКУ за вршење на активности/*заштитни интервенции на улицата „Јосиф Даскалов“ КП 1451/1 и дел од улицата „Ѓорѓи Кратовски“ КП 1450/1* во Кратово - извршен е теренски увид и издадени се ЗКУ;
- Согласно издаденото Решение бр.08-326/3 од 06.08.2021 за определување Заштитно - конзерваторски услови за доградба и надградба на *станбен објект на ул. Браќа Миладинови бр.5, КП 774*, КО Кратово – извршен е теренски увид и изготвени се ЗКУ;
- Решение бр. 08-107/4 од 20.04.2021 за изработка на мислење за *Заштитно конзерваторски услови за вршење на заштитни интервенции на куќа на ул. Јосиф Даскалов бр.34 во Кратово* - извршен е теренски увид и издадени се ЗКУ;
- Со Решение бр. 08-368/2 од 13.08.2021 за изработка на мислење за определување на ЗКУ за рушење на постоен и изградба на нов објект на ул. *Маршал Тито во Кичево*, КП 2126 КО Кичево - издадени се ЗКУ;
- Со Решение бр. 08-462/2 од 16.12.2021г. за формирање стурчен тим за издавање мислење за Заштитно конзерваторски услови за *санација на објектот Стар турски затвор во Кратово*, КП 588 КО Кратово -извршен е теренски увид и издадени се ЗКУ;
- Врз основа на издадено Решение бр. 08-463/2 од 14.12.2021 за определување на Заштитно конзерваторски услови (ЗКУ) за *реконструкција на линиски инфраструктурен објект-улица „Тошо Куковски“*, во Кратово, КП 788, 734, 1441 КО Кратово -извршен е теренски увид и издадени се ЗКУ;
- Заштитно-конзерваторски услови (ЗКУ) за конзерваторско-реставраторски работи на *покривот и дренажниот канал на црквата Св. Ѓеоргиј Победоносец, с. Рајчица*, Дебар КП 459 КО Рајчица;
- Решение бр. 08-368/2 од 13.08.2021 за изработка на ЗКУ за рушење на постоен и изградба на нов објект на ул. *Маршал Тито во Кичево*, КП 2126 КО Кичево - издадени се ЗКУ;
- Изработено е Мислење за определување на *Заштитно-конзерваторски услови (ЗКУ) за конзервација, реставрација, санација и адаптација на објектот - „Соколски дом“ во Куманово*, КП 21419/1 КО Куманово, со број на решение 08-364/2 од 13.09.2021 година.

➤ Утврдување на правен статус на бесправно изградени објекти- Легализација

- Со Решение бр. 08-38/2 од 02.02.2021 год. - формиран е стручен тим за вршење увид и давање мислење за *утврдување правен статус на бесправно изграден објект (легализација) на земјоделско земјиште (помошни објекти, оранжерии или објекти за примарна обработка на земјоделски производи) на КП 10573 КО Веница*, сопственост на Ванчо Костадинов + Геодетски Елаборат, изготвен е Извештај;
- Врз основа на Барање доставено од УЗКН за давање Мислење за утврдување статус на *бесправно изграден објект од Благој Ѓорѓиев од Веница на КП 207, КО Градец општина Веница*, издадено е Решение од НУ НКЦ - Скопје, бр. 08-153/2 од 31.03.2021

- за формирање стручен тим за вршење увид. Согласно извршениот теренски увид изготвен е Извештај;

- Врз основа на Барање доставено од УЗКН за давање *Мислење за утврдување статус на бесправно изграден објект од Ѓорѓи Стојановски и Ванчо Стојановски од Винаца на КП 769/2, КО Градец*, издадено е Решение бр. 08-152/2 од 31.03.2021 - за формирање стручен тим за вршење увид во постојната состојба и давање мислење;
- Решение бр.08-153/2 од 31.09.2021 за утврдување на статус на бесправно изграден објект на КП 207 КО Градец, општина Винаца- изготвен е Извештај;
- Со Решение бр. 08-457/2 од 03.12.2021 за вршење увид и утврдување на *статус за бесправно изграден објект од ФЕНИ Индустири, с. Возарци*, општина Кавадарци - извршен е теренски увид и изготвен е Извештај.

2.2 Стручна контрола на конзерваторски проекти

Во извештајниот период за 2021 год., од страна на Комисии формирани од НУ НКЦ-Скопје, или УЗКН извршени се следните стручни контроли на конзерваторски проекти:

- Со Решение бр. 08-60/2 од 05.02.2021 год., формирана е Комисија за вршење стручна контрола на Основен проект за конзервација и реставрација на објектот – *Меморијален музеј посветен на народниот херој Благој Мучето во Струмица* (партерно уредување со адаптација на помошниот објект во дворното место, илуминација, осовременување, реконцепција и збогатување на постојната историска музејска поставка), изработен од НУ Завод и Музеј – Струмица (бр.12 -16/1 од 13.01.2021 г.). Изработен е комисиски извештај од извршената стручна контрола и истиот е доставен до НУ Завод и Музеј – Струмица;
- Врз основа на Решение бр. 08-199/2 од 14.05.2021год., издадено од НУ Национален конзерваторски центар – Скопје формирана е Комисија за вршење стручна контрола на *Проект за конзерваторско-реставраторски интервенции на дел од теренот во атриумскиот простор и подземните простории на комплексот Св. Спас – Скопје* (бр. 08 -181/6 од 20.11.2019 год.), изработен од стручен тим формиран од НУ Конзерваторски центар - Скопје. Изготвен е комисиски извештај;
- Врз основа на Решение издадено до НУ НКЦ – Скопје, бр. 08-90/2 од 08.03.2021 год. формирана е *Комисија за вршење стручна контрола на Основен проект за конзерваторско-реставраторски работи на „Аквадуктот“ во Скопје*, изработен од НУ Конзерваторски центар Скопје - Фаза архитектура (бр.08-134/7 од 30.12.2020г.) и фаза Статика – Градежно конструктивен проект (бр.08-134/6 од 14.10.2020 г.). Изработен е комисиски извештај и истиот е доставен до НУ КЦ – Скопје;
- Врз основа на Решение на НУ Национален конзерваторски центар – Скопје (бр. 08-222/2 од 26.05.2021 год., формирана е *Комисија за вршење стручна контрола на Основен проект за конзервација и реставрација на фасадата на кука на ул. „Маршал Тито“ бр.22а* (КП 2903) во Струмица (бр 09-193/1 од 10.05.2021 год.), изработен од стручен тим од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Струмица. Изработен е Извештај од извршената стручна контрола;
- Со Решение бр. 08-180/2 од 15.04.2021 год., формирана е Комисија за вршење стручна контрола на *Основен проект за конзервација и реставрација на средновековна црква*

Св. Четириесет Севастиски маченици во селото Банско - Струмица, изработен од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Струмица (бр.08-17/2 од 08.04.2021г.). Изработен е комисиjsки извештај од извршената стручна контрола;

- Повторно извршена стручна контрола на *„Основен проект за конзерваторско-реставраторски работи на сиговиите и ѓогои на нартексои на базиликаа Extra Muros на археолошкиот локалитет Баргала*, Општина Карбинци“, изработен од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Штип (бр. 08-95/1 од 06.04.2021 год.);
- Извршена е стручна контрола на *Проект за конзервација и реставрација на иконостасот во црквата Свето Благовештение во Прилеп*, изработен од НУ Завод и Музеј – Прилеп (бр. 09-64/16 од 30.11.2020 год.);
- Со Решение бр. 08-214/2 од 12.05.2021 год., формирана е Комисија за вршење стручна контрола на *Основен проект за конзерваторско-реставраторски работи на Јужен градски бедем и јужна порта во Стоби* со бр. 09-124/8 од 30.12.2020 год., изработен од Национална установа за управување со археолошкиот локалитет Стоби–Градско (бр.09-124/8 од 30.12.2020г.). Изработен е комисиjsки извештај од извршената стручна контрола;
- Врз основа на Решение бр. 08-229/2 од 27.05.2021год., издадено од НУ Национален конзерваторски центар – Скопје формирана е Комисија за вршење стручна контрола на *Основен проект за реконструкција на градски плоштад Кичево* за КП 4361-дел, КП 2192 - дел, КП 4378/1 -дел, КП 2175/3 -дел, КП 2176, КП 2182, КП 2183, КО Кичево 6 и КП 2104 - дел, КП 2115/1, КП 4376/1 - дел, КП 4361/1- дел, КО Кичево 8, Општина Кичево (фаза Архитектура), изработен од „Перкан Проект“ ДООЕЛ - Прилеп (техн. бр. 41/21, април, Прилеп), Изработен е комисиjsки извештај;
- Извршена е стручна контрола на *Основен проект за конзервација реставрација на архитектонските остатоци на градбата со арки на археолошкиот локалитет во Стоби* - Градско, изработен од НУ за управување со археолошкиот локалитет Стоби; изготвен е комисиjsки извештај;
- Изработен е Извештај од Комисија за извршена стручна контрола на *Основен проект за тековно одржување и парцијална санација на Куќата на Петар Поп Арсов на ул. Маршал Тито бр. 12*, КП 6409 КО Богомила, Општина Чашка, изработен од МЕМБРАИНГ ДОО Скопје, со број на Решение 08-240/4 од 04.08.2021 г.;
- Изработен е Извештај за извршена стручна контрола на *Основен проект за Конзервација и реставрација на средновековна црква Св. Четириесет Севастиски маченици во село Банско*, Општина Струмица, изработен од НУ Завод и Музеј Струмица;
- Изработен е Извештај од извршената стручна контрола на *„Основен проект за Санација и Конзервација на мала бања на археолошкиот локалитет. „Баргала“*, Општина Карбинци, изработен од НУ Завод и Музеј Штип;
- Учество во Комисија за вршење стручна контрола на *Проект за конзервација и реставрација на иконописот од поствизантискиот период (16-18 век) во регионот на*

Велес (Повардарска епархија) – I фаза, изработен од НУ Национален конзерваторски центар – Скопје (со решение бр. УП 09-319 од 26.04.2021);

- *Формирана е Комисија за вршење стручна контрола на Проект за конзервација и реставрација на ѕидното сликарство во црквата Свети Димитрие, с. Градешница – Мариово, изработен од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј – Битола (со решение бр. 08-223/2 од 26.07.2021), изработен е комисииски извештај;*
- *Формирана е Комисија за вршење стручна контрола на Основен проект за конзервација и реставрација на мозаичниот ѕид во Епископската резиденција, ајсидална одаја – Триклиниум во Хераклеа Линкесийс - Битола, изработен од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Битола (бр. 08-278/3 од 02.07.2021 год.), изработен е комисииски извештај;*
- *Формирана е Комисија за вршење стручна контрола на Проект за конзервација и реставрација на ѕидното сликарство во црквата и трпезаријата „Успение на Пресвета Богородица“ во манастирот Трескавец, изработен од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј – Прилеп (со решение бр. 08-363/2 од 03.09.2021), изработен е комисииски извештај,*
- *Формирана е Комисија за вршење стручна контрола на Проект за конзервација и реставрација на ѕидното сликарство во црквата „Св. Димитрија“, с. Жван, општина Демир Хисар, изработен од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј – Битола (со решение бр. 08-375/2 од 17.09.2021), изработен е комисииски извештај;*
- *Изработен е Извештај од комисија за извршена стручна контрола на Проект за промена на столарија и конзервација на дел од метална браварија на зградата на ул. Ѓуро Ѓаковиќ бр. 61, Скопје, (седиште на Министерство за култура), изработен од НУ Конзерваторски центар - Скопје, со број на решение 08-357/2 од 30.08.2021 г.;*
- *Изработен е Извештај од комисија за извршена стручна контрола на Основен проект за санација на конструктивни пукнатини и превентивна заштита на фрескоживописот од црквата од манастирот „Св. Преображение“ во с. Зрзе, Општина Долнени, изработен од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј – Прилеп, со број на решение 08-412/2 од 27.10.2021 г.;*
- *Извештај од комисија за извршена стручна контрола на Основен проект за конзерваторско-реставраторски работи на фасада, кров и промена на столарија на кука на ул. Кеј Македонија, бр.3, Охрид - фаза архитектура, Изработен од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј Охрид, со број на решение бр. 08-401/2 од 27.10.2021 г.;*
- *Извештај од комисија за извршена стручна контрола на Проект за извршување на санационо - заштитни интервенции врз заштитено добро црква „Св. Никола“ во с. Манастир, Општина Мариово, изработен од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Прилеп со број на решение 08-424/2 од 15.11.2021 г.;*
- *Од страна на Комисија извршена е стручна контрола на Проект за конзервација и реставрација на иконостасниот крст и двете иконо-врати од иконостасот во црквата „Св. Ѓорѓи Победоносец“ во с. Младо Нагоричане, општина Старо Нагоричане (III фаза), бр. 08-218/9 од 01.12.2020г.;*
- *Врз основа на Комисија формирана од УЗКН, извршена е стручна контрола на Проект за конзервација и реставрација на ѕидното сликарство во црквата „Св. Никола“ во с.*

Шопско Рударе, општина Кратово (бр. 08-116/9 од 27.10.2021г.) изработен од Националниот конзерваторски центар – Скопје;

- Решение бр. 08-8/2 од 14.01.2021 за формирање Комисија за вршење стручна контрола на Основен проект за измени во тек на градба на објект со намена Б1 на ул. К.Ј.Питу 66, КП 2109/1 КО Кичево 8, во контактна зона на споменичка целина Кичевска чаришја- изработено е Конзерваторско мислење;
- Решение бр. 08-323/2 од 08.10.2021 за изработка на мислење за *Идеен проект за реконструкција на индивидуална кука А1 и помошен објект А5* на КП 4038 КО Старо Нагоричане (лоцирана во контактната зона на црковниот комплекс Св. Ѓорѓи, с/ Старо Нагоричане;
- Учество во Комисија за вршење стручна контрола на *Проект за конзерваторско-реставраторски работи на ѕидното сликарство на црквата „Св. Богородица“ во с. Лешок (прва фаза)*, изготвен од НУ Национален конзерваторски центар – Скопје (со решение бр. УП 08-1960/2 од 16.09.2021).

2.3 Конзерваторски надзор

- Во извештајниот период се заврши вршењето Конзерваторски надзор над изведувањето на *конзерваторско-реставраторските работи на црквата Св. Богородица - Лешочки манастир* (работите се отпочнати во декември 2019г. и истите со повеќе прекини финално се завршени во 2021г.);
- Во извештајниот период се заврши вршењето Конзерваторски надзор над изведувањето на *покривачки работи на црквата Св. Архангел Михаил - Лесновски манастир*, за Втора и Трета фаза;
- Вршење на Конзерваторски надзор и во 2021 г. над изведувањето на работите на непосредна заштита на *црквата Св. Ѓорѓи -Старо Нагоричане* (истите ќе бидат фокусирани кон завршување на позиции за препокривање со оловен лим на куполните и останати двоводни/коси површини од кровот на црквата;
- Се вршеше Конзерваторски надзор над изведувањето на работите на непосредна заштита: *конзервација, реставрација, санација и реконструкција на влезната партија на археолошкиот локалитет Тетовско кале Балтене во Тетово*;
- Во извештајниот период се вршеше *Конзерваторски надзор над изведувањето на работите - конзервација, реставрација, санација и ревитализација на Конакот во Лешочкиот манастир* (Трета фаза);
- Во извештајниот период вршен е конзерваторски надзор над реализацијата на конзерваторско -реставраторските работи на заштитено недвижно добро - *Кука на Соколови, ул. „Митко Калениски“ бр. 5, КП 1342, КО Кратово, Општина Кратово*, согласно Конзерваторско одобрение (УП бр. 08-1348 од 27.12.2018 г.), издадено на сопствениците на куќата (Васил Соколов и Елизабета Соколова). Изработен е Финален извештај од извршениот конзерваторски надзор;

- Вршење на конзерваторски надзор од археолог над изведувањето на работите: *конзервација и реставрација на супструкцијата од источната половина на SUMA CAVEA на театарот Стоби*, Археолошки локалитет Стоби – Градско, врз основа на Решение за изменување (продолжување) на Конзерваторското одобрение (УП бр. 08-379/2020 од 25.05.2021 год.);
- Со Решение бр. 08-27/6 од 07.06.2021 год. назначен е конзерваторски надзор над изведувањето на работите на непосредна заштита: *конзервација и реставрација на средновековна црква во подножјето на локалитетот Цареви кули – Струмица*, (согласно Конзерваторско одобрение УП бр.08 -395 од 19.05.2021 год. издадено на НУ Завод и Музеј - Струмица);
- Со Решение бр. 08-261/3 и бр. 08-261/2 од 10.06.2021 год. назначени се двајца вршители на Конзерваторски надзор (од архитект и овластен археолог) над работите на непосредна заштита: *конзерваторско-реставраторски работи на Економски простории и објекти на археолошкиот локалитет Баргала*, КП 323, КО Радање (согласно Конзерваторско одобрение УП бр. 08-70 од 13.02.2020 год. издадено на НУ Завод и Музеј- Штип.);
- Конзерваторски надзор над реализацијата на Првата фаза од *Основниот проект за конзерваторско-реставраторски работи* на „Аквадуктот“ во Скопје, изработен од НУ Конзерваторски центар - Скопје; работите и вршењето на конзерваторски надзор продолжуваат и во 2022г.;
- Извршен е конзерваторски надзор над изведените работи на непосредна заштита: *конзерваторско-реставраторски работи на Јужниот градски бедем и јужна порта во Стоби*, Општина Градско, со број на решение 08-214/9 од 25.08.2021 г.;
- Извршен е конзерваторски и археолошки надзор над изведувањето на работите - дренажен канал кај црквата *Св. Никола, с. Псача*, Општина Крива Паланка Прва фаза (согласно годишната програма за работа);
- Извештај од извршен конзерваторски и археолошки надзор над изведените работи на непосредна заштита: *конзервација и реставрација на архитектонските остатоци на Градбата со арки во Стоби*, Општина Градско, со број на решение 08-297/2 од 07.10.2021 г.;
- Извештај од извршен археолошки надзор во границите на проектниот *Опфат за изработка на проектна документација за линиска инфраструктурна градба - канал за телекомуникациски водови – Траса Дреново - Девол Град*;
- Извештај од извршен археолошки надзор во границите на проектниот опфат за изработка на проектна документација за *линиска инфраструктурна градба - канал за телекомуникациски водови и оптички кабел во Општина Кавадарци*;
- Извршен е стручен надзор над изведените работи предвидени со проектот за *Обновување на санитарни јазли, варосување на ѕидните површини во ентериерот на објектот и замена на подна подлога во ходници и канцеларии (санација и адаптација на дел од објектот на НУ Национален конзерваторски центар - Скопје)*, со број на решение 08-299/1 од 07.07.2021 г.

2.4 Комисии за прием на изведени работи на непосредна заштита:

- Прием на изведени работи на непосредна заштита: *Проект за конзервација и реставрација на четири (4) престошни икони и царски двери од иконостасот во црквата Св. Ѓорѓи Победоносец во с. Младо Нагоричане, Општина Старо Нагоричане*);
- Прием на изведени работи на непосредна заштита: *Конзервација и реставрација на 40 икони и иконостас од црквата Св. Спас во Скопје* (бр. 11-68/14 од 16.09.2016 г.), изработен од НУ Национален конзерваторски центар – Скопје;
- Изработен е Извештај од Комисија за прием на изведени работи на непосредна заштита, реконструкција на Спомен парк - Кука „Спомен костурница“, КП 9190/1 КО Куманово, со Решение бр.08-1263/7 од 05.07.2021 г. издадено од Управа за заштита на културно наследство;
- Изготвен е Извештај од Комисија за прием на изведени работи на непосредна заштита, адаптација и санација со конзервација и реставрација на „Офицерски дом“ на ул. Широк Сокак бр. 147, КП 16702, ГП 2, КО Битола 3, согласно Решение 08-1687/3 од 05.08.2021 година, назначена од Управа за заштита на културно наследство,
- Учество во Комисија за прием на изведени работи на непосредна заштита – конзервација и реставрација на црквата „Св. Богородица“ во Лешочкиот манастир „Св. Атанасие“, с. Лешок, Општина Теарце, според Основен проект за конзервација и реставрација на црквата „Св. Богородица“ во Лешочкиот манастир „Св. Атанасие“, с. Лешок, Општина Теарце (со решение бр. УП 09-1548/2 од 21.09.2021);
- Учество во Комисија за прием на изведени работи на непосредна заштита *Конзерваторско -реставраторски работи на предмети од постојаната поставка-Галерија на икони во НУ Музеј на Р Северна Македонија - Скопје.*

2.5 Изработка на заштитно-конзерваторски основи (ЗКО)

- Заштитно-конзерваторски услови (ЗКУ) со третман на недвижно културно наследство за потребите на изработка Детален урбанистички план (ДУП) за дел од У.Е „У.Е „Х.Т. Карпош“ Урбан блок 64-в – општина Куманово;
- Решение бр. 08-15/5 од 07.07.2021 за изработка на ЗКО за ДУП за дел од УЕ Х.Т.Карпош Урбан блок 64-в, општина Куманово. *Изработени се Заштитно конзерваторски основи*; Од страна на УЗКН е издадено Решение за нивно одобрување;
- Со Решение бр.08-66/4 од 25.05.2021 за изработка на ЗКО за ГУП за град Демир Капија изработени се Заштитно конзерваторски основи за наведениот плански опфат. Од страна на УЗКН е издадено Решение за нивно одобрување.

2.6 Учество на НУ НКЦ Скопје во давање Мислења за заедничка координација и стручна поддршка во креирање на актите кој ги донесува/издава Завод и Музеј-Охрид, од аспект на неговата надлежност на културното наследство во Охридскиот регион.

Врз основа на Заклучокот од Педесет и седмата седница на Владата на Република Северна Македонија, одржана на 23 март 2021 год., и дописот од Министерството за култура арх. бр. 53-4906/1 од 26.04.2021 год. со кој во точка 1. се укажува на НУ Завод за заштита на

спомениците на културата и Музеј-Охрид, дека почнувајќи од 05.04.2021 год., заштитно-конзерваторски услови, заштитно-конзерваторски основи, конзерваторски мислења и стручните контроли за конзерваторските проекти на културното наследство во границите на Старото градско јадро на Охрид, да ги издава и изработува по претходно мислење, односно со учество на НУ Национален конзерваторски центар - Скопје, беа изработени следните мислења:

- Врз основа на Барање мислење, доставено од страна на Управата за заштита на културно наследство (УП бр. 08-656/2020 од 24.02.2021 год.), формиран е Стручен тим со Решение бр. 08-137/2 од 19.03.2021 год., за давање мислење во однос на доставената проектна документација за активност - **поставување на табли со QR код на објекти од културно наследство на територијата на општина Охрид, изработена од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Охрид (бр.13-129/2 од 03.02.2021 г.)**. Изработени се две мислења.
- Со Решение бр. 08-204/2 од 04.05.2021 - формиран е стручен тим за давање мислење во однос на издадените **заштитно-конзерваторски услови (ЗКУ) за изградба на објект - катна гаража на КП 14761/2, 14761/8, 14761/10 КО Охрид 3** (издадени од Охридски завод), Извршен е теренски увид, изготвено е мислење,
- Стручен тим од НУ НКЦ - Скопје, формиран со Решение бр. 08-212/2 од 17.05.2021 год., го разгледа доставениот Извештај (работна верзија) од извршена стручна контрола на **Основен проект за надградба со реконструкција на индивидуална станбена зграда на ул. „Климентов универзитет“ бр. 39 на КП 15367, КО Охрид 3**, изработен од трговско друштво „Конструктор“ Дооел-Струга (со техн. бр.106-0/2021 од 22.02.2021 г.), и за истите достави мислење,
- Врз основа на Барање доставено од НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Охрид, формиран е Стручен тим на НУ НКЦ - Скопје, (Решение бр. 08-212/2 од 17.05.2021 год.), со цел давање стручно мислење на **Основниот проект за реконструкција на плоштадот „Чинар“** и дел од пешачката улица „Гоце Делчев“ во Охрид, изготвен од трговско друштво ДООЕЛ „Конструктор“ од Струга и на Извештајот од стручна контрола на проектот, извршена од стручната комисија на НУ Завод и Музеј - Охрид. Стручниот тим формиран од НУ НКЦ - Скопје се изјасни негативно во однос на доставената проектна документација и мислење за *реконструкција на плоштадот Чинар*, на кој меѓу останатите зафати во проектот се предвидувахе и поставување на споменикот на Цар Самоил (од Скопје 2014).
- Во врска со доставеното Мислење (бр. 13-474/2 од 12.03.2021 год.), од Комисија за вршење на стручна контрола на **Идеен проект за А1 - домување во станбена кука на КП 1598/3 КО Мислешево, вон град / Струга**, изработен од „Конструктор“ Дооел - Струга (техн. бр.93И/2020, ноември 2020), доставениот Идеен проект не е разгледуван, односно НУ НКЦ - Скопје не се произнесе со мислење во однос на идејното проектно решение, од причина што станува збор за изградба на нов објект чија локација/градежна парцела се наоѓа во Зона III, односно надвор од границите на заштитеното подрачје на Старото градско јадро на Охрид.
- Врз основа н допис доставен од НУ Завод и Музеј - Охрид, формирана е Комисија за давање мислење во однос на доставен **Идеен проект з надградба на индивидуална семејна кука на ул. Цар Самоил бр. 31 и 33** (КП 16288 и КП 16287) КО Охрид 3, изработен од Столб ДООЕЛ, Битола (техн. бр. ПЕ-1 и 46/2020 год.),
- Изработено е Известување во однос на доставено Мислење од стручна комисија (бр. 13-475/2 од 12.05.2021 год.) за извршена стручна контрола /оценка на **Идеен**

проект за А 1 – домување во станбена кука со катност По+П+Пк на КП 225/2, К.О. Франгово – Стуга, изработен од Конструктор Доел – Струга (техн. Бр 42/2020, март 2021).

- Врз основа на допис доставен од НУ Завод и Музеј - Охрид, бр. 03-268/4 од 03.06.2021 год., а поврзано со Барање од ПОЛОГПРОЕКТ - ПРО ДОО Гостивар (бр. 0307/100 - 03 од 23.11.2020 год. и доставено Стручно мислење (Нацрт), за изработка на **урбанистичка проектна документација УП за парцелирано градежно земјиште** за ГП 1.1 на КП 5641/1, 6471/1, 5614/4, 5614/10 и 6478/8, КО Охрид 4, изменување и дополнување на ДУП за УЗ 17, УБ 17,4 Блок 3, Општина Охрид, НУ НКЦ - Скопје изработи Мислење,
- Врз основа на допис доставен од НУ Завод и Музеј – Охрид, формиран е стручен тим со Решение (бр. 08-234/2 од 10.06.2021 год.) за давање мислење, односно учество во издавање **стручно мислење за изготвување на заштитно-конзерваторски услови за реконструкција со надградба на објект на ул. Глигор Прличев, бр. 49, КП 15 876, КО Охрид 3** (кој се наоѓа во Старото градско јадро на Охрид),
- Со Решение бр. 08-235/2 од 10.06.2021 год. формиран е стручен тим за давање мислење, односно учество во издавање **стручно мислење за изготвување на заштитно-конзерваторски услови за изградба на индивидуална станбена кука на ул. Први Мај во Охрид (КП 16556/2) КО Охрид 3**,
- Формиран е стручен тим да се произнесе во однос на доставено Конзерваторско мислење за преземање мерки на реконструкција и санација на кров, на катастерска парцела КП 14296/2 КО Охрид 3, согласно **Основен проект за реконструкција и санација на кров** (техн. бр. 03/21 од февруари 2021, изработен од АД Охрид ДООЕЛ). За предметниот проект не е дадено мислење.

Забелешка: Согласно донесената Влада одлука и Известувањето од Министерството за култура за постапување во однос на доставените предмети/мислења од страна на НУ Завод и Музеј Охрид, а по консултирањето/проучувањето на постојните важечки законски акти (*Елаборат за ревалоризација на Стариот дел од Охрид, Закон за прогласување на споменичката целина „Старо градско јадро на Охрид“ за културно наследство од особено значење, поткатегорија - големо значење (2011) и Законот за изменување и дополнување на Законот ... (2015), План за управување со светското природно и културно наследство на Охридскиот регион (2020-2029) со Акциски план, планска документација-ДУП*), се утврдија низа неусогласености во заштитните режими на важечките акти, непостоење на ДУП за Старото градско јадро, застарени ЗКО, парцијално донесувани решенија за поединечен пристап во решавањето на проблемите, донесување мислења за вид на интервенции со давање приоритет на одредбите од Законот за градење итн...

Од прегледот на доставената документација се утврди дека надлежниот Завод и Музеј – Охрид е институционално исклучен од изработката на проектите за заштита на културното наследство во Охридскиот регион, имено, надлежната стручна установа во ниту еден од проектите не се јавува во својство на носител на конзерваторските проекти (со особен акцент на објектите кои се дел од споменичката целина - Старото градско јадро), туку конзерваторското проектирање е препуштено на градежни /проектантски фирми. Ваквиот начин на работење на Охридскиот завод се практикуваше повеќе од една деценија, што резултираше со избегнување на неговата законска обврска проектите да бидат доставувани на стручна контрола до матичната установа – Национален конзерваторски центар Скопје.

Согласно наведеното образложение, повеќе од евидентно е дека матичната установа остана подолг период исклучена и без потребното ниво на информации за сите активности кои имаат допирни точки со заштитата, зачувувањето и контрола на видот на предвидените заштитни мерки, односно има недостаток од валидни стручни информации за вид и обем на

преземени заштитни интервенции и др. активности на културните добра кои влегуваат во границите на заштитеното подрачје на Старото градско јадро на Охрид.

Генерален став на Националниот конзерваторски центар - Скопје е дека на овој начин, со давање дополнителни специјални ингеренции, односно со посебно задолжување Центарот во иднина да учествува, да се произнесува со дополнителни мислења во однос на веќе издадени мислења од страна на надлежниот Завод и Музеј - Охрид, сметаме дека не може значајно да се подобри сегашната /актуелна состојба, ниту пак ќе се отстранат потенцијалните ризици кои ја загрозуваат универзалната вредност на културното наследство, ниту мислењата издадени од НУ НКЦ - Скопје ќе претставуваат доволен коректив за решавање на констатираните пропусти напластени на повеќе нивоа.

Во таа смисла, сметаме дека првенствено треба да се донесе нов и единствен ДУП за Старото градско јадро на Охрид (кој согласно Законот за Старото градско јадро на Охрид требало да биде донесен во рок од две години), а со претходна изработка на студиозни ЗКО за Старото градско јадро од страна на мешовит стручен тим (надворешни стручни лица и со вклученост на Заводот), додека надлежниот Завод и Музеј – Охрид, треба во иднина да ја почитува законската обврска како стручна установа – во смисла да биде носител на конзерваторските проекти и истите по редовна постапка да бидат доставувани на стручна контрола до НУ НКЦ –Скопје.

3.0 ДРУГИ АКТИВНОСТИ

3.1 Учество во работни тела /комисии

- Со Решение бр. 02-150/2 од 21.04.2021 год. формирана е стручно-работна група за изработка на следните акти:
 1. *Правилник за формата и содржината на јавниот оглас и на пријавата за вработување,*
 2. *Правилник за формата и содржината на интерниот оглас, како и на пријавата за унапредување и*
 3. *Правилник за поблиските критериуми за спроведување на оценувањето на давателите на јавни услуги во културата.* Истите не беа прифатени од страна на УО при НУ НКЦ - Скопје.
- Од страна на постојаното советодавно тело - *Стручен совет на НУ НКЦ – Скопје*, изработен е *Предлог ценовник за вршење на различни видови стручни активности и услуги во сегментот -заштита на културното наследство;*
- Учество на стручни лица преку ZOOM платформа во рамките на реализација Проект – *Знаење, заштита и вреднување на Старите градски јадра*, во организација на француската асоцијација за културно наследство “Sites& Cites
- Учество во работата на Комисијата за изработка на *Правилник за Заштитно - конзерваторски основи за недвижното културно наследство;*
- Учество на стручни лица во изработката на *Нацрт - Национална Стратегија за заштита на културното наследство (2021 -2025).*

3.2 Учество на меѓународни научни конференции:

- Учество на **III Меѓународна научна конференција „Манастирот Св. Јован Крстител Слепче – Духовен, книжевен и уметнички центар“**, на тема: *Манастирот во Слепче и културната историја на Македонија во XVI и XVII век*, одржана во Демир Хисар, 16 јули

2021 година, со трудот: „Христовата беседа на апостолите по миењето на нозете (Јован XIII, 12-17).“

4.0 Други работи во согласност со закон

4.1 Одржани седници на Управен одбор на НУ НКЦ Скопје

- Управниот одбор (во својот претходен состав) одржа вкупно седум (7) седници (од 99- 105 седница)

Сите седници беа одржани без физичко присуство, односно произнесувањето на поединечните членови по одос на одредени точки од дневниот ред се спроведуваа по електронски пат.

Позначајни одлуки кои беа донесени на седниците на УО:

- на 102 -та седница донесена е Одлука за набавка на две теренски возила (џипови), како и Одлука за варосување на сидните површини во работните простории и обнова на санитарните јазли
- на 103 -та седница – донесена е Одлука за Прифаќање на Нацрт годишната програма за работа на НУ НКЦ за 2022;
- на 104 -та седница - донесена е Одлука за усвојување на Интерен ценовник за вршење на различни стручни активности и услуги од страна на НУ НКЦ Скопје);
- на 105- та седница (одржана на 10.11.2021г.) донесена е Одлука за усвојување на Правилник за начинот на користење, одржување, чување и евидентирање на службеното возило во НУ Национален конзерваторски центар – Скопје (бр. 02 -430/4 од 10.11.2021г).

4.2 Спроведени се следните Јавни набавки:

- Успешно е реализирана Јавна набавка за избор на градежна фирма за обновување на санитарни јазли и замена на подната облога, варосување на сидните површини во ентериерот на објектот на НУ Национален конзерваторски центар - Скопје,
- Успешно е реализирана Јавна набавка за избор на градежна фирма за реализација на фазни проекти за ревитализација на заштитеното недвижно добро „Алим Беговата кука - Тетово: фаза Електротехничка инсталација (втор дел); фаза Машинство; фаза Водовод и канализација, втор дел; фаза ППЗ,
- Успешно е реализирана Јавна набавка за конзервација, реставрација, санација и ревитализација на Конакот во Лешочкиот манастир “Св.Атанасие“ во с. Лешок (трета фаза),
- Објавена е Јавна набавка (2 пати) за конзервација и реставрација на архитектурата на црквата Св. Никола во с. Псача, повторно објавениот тендер успешно заврши со избор на градежна фирма – изведувач;
- Повторената Јавна набавка беше успешно завршена за избор на градежна фирма за реализација на Проектот на конзервација и реставрација на камбанаријата и црквата Св. Никола с. Пласница (прва и втора фаза),
- Успешно е реализирана Јавна набавка (од трет пат) за избор на економски оператор за реализација на покривачки работи на црквата Св. Архангел Михаил - Лесновски манастир, с. Лесново, општина Пробиштип,

- Успешно е завршена Јавна набавка за избор на правно лице за реализација на *Основен проект за конзервација, реставрација, санација и реконструкција на влезната партија на археолошкиот локалитет тетовско кале Балтепе во Тетово,*
- Успешно е извршена Јавна набавка за услуга од Авторска агенција за период од (1) година,
- Успешно е реализирана јавна набавка на потрошен материјал за печатење: тонери, рибон, кертрици),
- Успешно е реализирана јавна набавка за избор на Агенција за обезбедување на имот и лица на националната установа,
- Успешно е реализирана *Јавна набавка за набавка на две (2) теренски возила (мипа).*

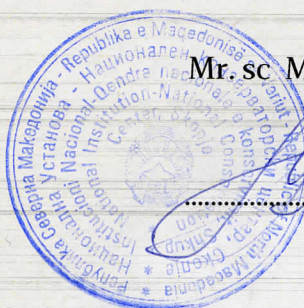
4.3 Архивско работење:

- извршено е архивска заверка на предмети со 480 броја и 2071 подброја,
- извршена е архивска заверка на патни налози: 448 за службени патувања и 116 за теренски престој на стручни екипи,
- извршена е архивска заверка на 333 влезни фактури.

Изработена е **Нацрт - Годишна програма за работа на НУ НКЦ - Скопје за 2022 година за финансирање проекти од областа на заштита на недвижното културно наследство и истата е доставена до Министерството за култура на Република Северна Македонија.**

ДИРЕКТОР

Mr. sc MEMET SELMANI